

Erik Ofvandahl

Opera i människobröstet af O—l

Upsala 1892. Författarens förlag.

[— Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga begränsningar. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/OfvandahlE/titlar/OperaIMenniskobröstet/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1625315-faksimil>

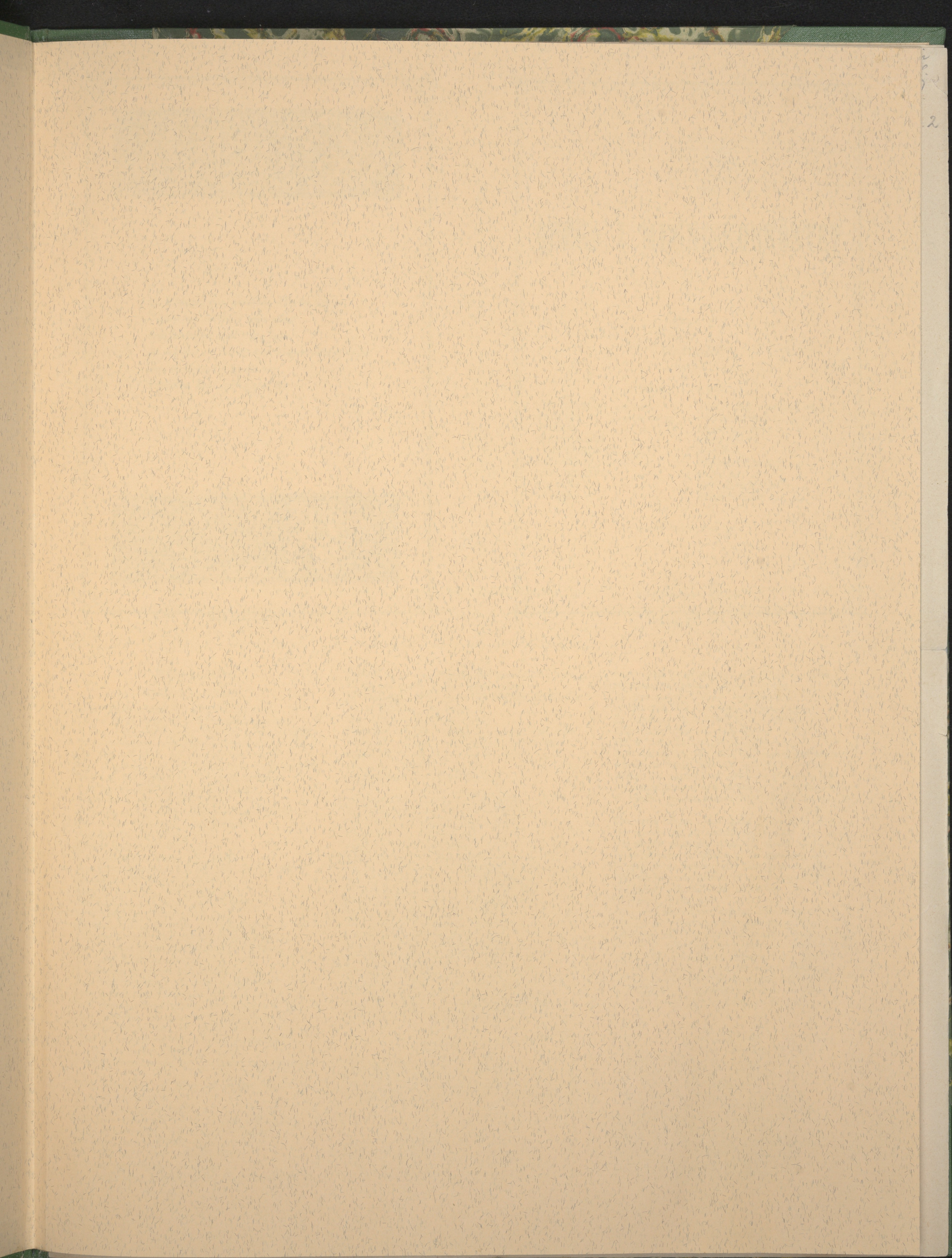
UPPSALA
UNIVERSITETS
BIBLIOTEK

Magasin

ligg-fol.

1 (1)

ex. 1

Si,
Teg
Sha
Så
Jag
Fra

F
KON

Mark! första akten
Du allt hvad ögat
Si der! det paradisi
Att höra menskor
Var som ett barn;
Och barnsinnet lä
Om man likt barn
Lät barnet sluta s
Som barnet jollran
Och lika vänligt en
Och trolöst blickar
Som stadigt går på
I lekars kropp och
I smidighet mot a
Det hem, som bar
Okränkbar ju för
«sista paret ut»,
En skola är, hur v
Lekstuga bygga ut
En bild ju är som
Förnöjsamhetens lö
Den djervets makt
En barn ju aldrig
I gråt som skrat
Som trähäst gnägg
Och språka med si
Och plocka många
Och meta fisk vid
Och springa bar o
Och plaska om vi
Ja då, när lynnet
I bara linnet sprin

Dock arisynen, el
Ren uti barnasinne
En svär och otäck
Förvända stoltheten
Nog af, det uttryck
Att låsas som om
När otur eller last
När barnets instink
En faders eller mo

*Si, Runeberg han skref sin Fänriks sägner,
Tegnér om Frithiofs saga sjöng,
Shakspeare ju uppå tiljan lade
Så mången fin moral, och mången sanning sade,
Jag derför ock i sinnet har
Frambära hvad mitt hjerta bar.*

Aimqvist & Wiksells Boktr. Aktieab. Upsala.

Betrakta *felen* noga, när du ser dess spår,
Och var förvissad om att det till *sanning* går!
Och om du sanning fått på sådant sätt
Samt om du maning dertill finner,
Du modigt för den fram som *rätt*:
Till framgång, seger du då hinner.

OPERA I MENNISKOBRÖSTET

AF

O—1

E. Andersson, Konditor.
Opus 1

PERSONERNA:

KONUNGEN: det egna jaget.	AGITATORN: mensklig lidelse.
ÖMHETEN: mensklig lidelse.	ORDNINGSSINNET: "
DYGDEN: "	REFORMATORN: "
SVARTSJUKAN: "	RÄTTVISAN: "
SJELFVISKHETEN: "	HARMEN: "
BARMHERTIGHETEN: "	STORHETSSINNET: "
SAMFUNDSIDÉN: "	SKALDEN: "
LÖGNEN: "	AFDANKINGEN 1: "
LÅTJAN: "	AFDANKINGEN 2: "

UPSALA 1892

FÖRFATTARENS FÖRLAG

Pris: 30 öre.

Första akten.

KONUNGEN, deklamerar:

Märk! första akten det är barndomstiden,
Då allt hvad ögat ser i högtidsskimmer ler;
Si der! det paradiset, som Gud för menskor gjort,
Att höra menskor till igenom lifvets skeden:
Var som ett barn; och du hör himlen till!
Och barnasinnets lär oss grant, hvad Gud oss vill:
Om man likt barnet kan tro godt om allt.
Likt barnet sluta sig till menskohjerta.
Som barnet jollrande på torfvan kullrar.
Och lika vänligt emot mask som blomma ler.
Och trofast blickar in i menskoögat.
Som stadigt går på takets ås.
I lekar kropp och ande öfvar
I smidighet mot anfall och försåt.
Det hem, som barn vid hög och dufva ställer,
Okränkbart ju för lifvet galler.
I »sista paret ut», och »taga fatt»,
En skola är, hur vi må ta vår skatt,
Lekstuga bygga utaf simpla bitar,
En bild ju är som skönt för själen ritar:
Förnöjsamhetens lön, tilltagsenhetens frukt
Den djerfves makt med maktighet få bukt.
Ett barn ju aldrig sysslolöst vill vara!
I gråt som skratt så känslofull och ren,
Som trähäst gnägga hör och springa ser!
Och språka med sin docka tills hon ler!
Och plocka många sorters bär i skog och kärr,
Och meta fisk vid sjö och floders stränder.
Och springa bar om fot, när kyla utur jorden gått.
Och plaska om vid sjö och elfvars stränder.
Ja då, när lynnet riktigt är besatt,
I bara linnet springa ut, sen farfar sagt godnatt.

Dock arfsyndens, ell' hvad det nu kan vara
Ren uti barnasinnets lagt:
En svår och otäck mara;
Förvända stoltheten det är, så har dem sagt.
Nog af, det uttryck i den formen tager:
Att låtsas som om intet skett
När otur eller laster motgång gör
När barnets instinkt redan hör:
En faders eller moders: »barn det illa var».

Förnuft o lär oss: Ingen vill i uppsåt elak vara.
O, låt vår vrede ej mot barnen fara
Ej våldsamt slå ett barn, då sjelf jag skulden bar!
Ty är jag sjelf från laster fri,
Man last hos barnet ej får si.
Förnuft o lär oss: Ingen vill i uppsåt elak vara
Vet missförståndet endast skapar ondska bara.
O, låt vår vrede ej mot barnen fara.
Då säger barnasinnets grant:
Olycka botas med att tala sant.

På barnatid så kommer ungdomsåren,
Då yngling, jungfru, älska kan och tro.
Då misstro sig i byxor icke klädt!
Då tadlet sig i kjol ej höljt!
»Det var för mig en tid, då lifvet
Låg skimrande i hoppets ljusa glans,
Då det på hvarje blad deraf stod skrivet:
Att tro och vänskap uti verlden fans.»
Så sjunger skalden och jag honom tror,
Men mer än så uti mitt hjerta bor:
Jag vet att genom hela lifvet
Man tro och vänskap har fast dold
Af missförståndets flitiga härold.
Och hoppas jag, att genom odling sund,
Man snart upplefva får den stund,
Då odlad själ skall blifva köttets herre.
Så att, när blygt och härligt mognad knopp
Sin rena kalk och sköna blad slår opp,
De då ej rostas skall i missförståndets hus
Men mättas af gudomlighetens ljus!

Andra akten.

Det egna jaget satt uppå sin tron,
Och hjertats lidelser revy fick göra
Och fram der stod med ångerns eller segrerns ton
Aktörerna, med slafvens eller herrskarns drägt att
föra.

ÖMHETEN:

Poeten han beskriver ömheten så här:
Som hönan sina ungar under vingen bär,
Som vårluft smeker varm båd hed och ljungar,
Som blomman doftande med fjärl gungar,

Som solen kysser frukten mognande på kvist,
Så älskar menniskor hvarann förvisst.
Är detta sant, så skulle menskor finna
Så lätt den väg, att nästans hjerta vinna.
Ej frändskap då allenast är den fjäder
Mig bjuder göra det som hjertan gläder.
Då är det icke sant att menskor kan
Med afund, list och våld förkrossa grymt hvarann!
Att du är vänlig mot ditt eget barn är godt;
Bemöt din nästas barn också med samma lott.
Så många hufvud ock så många sinnen? satsen lär:
O straffa ej, om hustru eller folk ej uti allt ditt
sinne bär.

Om egna barnet i ditt tycke gråter blott af sorg,
Gå ej och säg att andras skriker utaf ilska blott.
Om någon gång din nästa uti »andra tankar» går,
Så hälsningen du sänder ej ett genklang får
Ej honom då beljug inför hans grannes borg
Att han är hatfull, tvär, ty deraf uppstår sorg.
Om någon om dig dålig tanke bär,
Ej honom därför hata,
Men med din vandell honom andra tankar lär.
Om du en kristen broder uppå stigen finner
(Låt högmod ej besvära dig, hvem nu först helsa bör
Nej lyssna mildt till Kristi röst och ödmjukt hör:)
Med ömhet helsa innan brodern helsa hinner.
Det är ej svårt att vänlighet och fromhet visa,
För prost och samhällsledare som ständigt får
Se aktning, vördnad stor från sina — »fär»,
Men emot afvoghet är svårt att fromhet visa.

KONUNGEN:

Du menar väl jag hör, men kan så ringa
Uppfylla hvad du i ditt hjerta har.
Uppfostran fattas dig. Och viljor inga
Har dina fäder, som din skola var.
Vet, *kärlek* och *bestämmdhet* är det medel,
Som menskor binda kan vid Herrens bud
(Och kärlek och bestämmdhet är den sedel,
Som gifver oss en plats hos Gud.)
Det bud som lærer mig att hjertlig vara
Och som hos barnasinnets ej förfalskad är
Som just deri för mig bevis må vara,
Att det en gåfva ifrån Herren är.

Arbetsamhet, det är en sak som binder
Guds budord kvar i mensko-bröst,
Arbetsamhet är ock ett hinder
Att jag ej höra kan på ondskans röst.
Upplysningen, det är den makt som bär
Guds budord fram på sångens lätta vingar.
Uppå upplysningen det också är
Som jag mig upp till Herrens anlet svingar!
Men om upplysning skall bli rik och sund,
Må man den fota på förnuftets grund
Ej plugga barn med det de ej förstår
Ej *plugga* uti barn, att Gud är stor och skön,
Det barnet vet ändå, förutan lärarn's bön.
Men *fäder med er vandel lär*:
Att skaparen är stor, och att *hans bild är kär!*
Det mjuka barnasinnets ej med *teorier* plåga,
Med *praktiskhet* man eldar livets låga.
Tids nog för menskan när hon mogen blir
Att djupa tankar fatta. När stoff dertill hon sir!
Men lumpna ande kom ej nu och säg:
Att lära barnen läsa, skriva, är en dålig väg,
Nej lumpna ande fatta äfven du:
Ju förr ett barn kan läsa, dess bättre är det ju.

DYGDEN:

Och dygden blygs, när något oblygt höres,
Med värdighet parerar den, der anfall göres.
.: En uselhet dock aldrig syntes så grof
Som blyga jungfrur uti strid utaf den arten drog!.:
Jag menar att, om kvinnans flärd ej mannen lockar,
En man ej heller kvinnodygden plockar.

KONUNGEN:

Ack mera vi om dygden höra vill.

DYGDEN:

(Melodi: "Jag vet en vrå emellan bergen".)

Jag lekte käckt på hemmets torfva;
Det var min barndomstid så skön,
Den tiden är mig kär och öm,
Ej laster der fick plantan smitta,
Nej der var frid och harmoni,
Der fick man pligt och dygder si
Vid dalaelfvens stränder.

Kom så min ungdoms vilda yra,
Då var jag stundom stämd i sorg
Och stundom oljud höll på torg
Sen krogar sökts bland vänner flera,
Ack råd o yngling tag af mig
Förstör ej så din dyra tid
Och du skall vinna målet!

Men lyckans stjärna var mig trogen:
En dag jag mötte jungfrun blyg,
Jag henne såg uppå i smyg,
Jag fann hon kärlek för mig hade,
Då, allt hos henne jag förnam,
Min själ i himmelsk glädje sam:
Hon lofvat bli mig trogen.

Ej tid, ej år har kalken smittat,
Hon lika ren är nu som förr,
Hon heder skrifvit på min dörr!
Hon älskar Gud och tror på dygden.
Så blygt som första gång och ömt
Hon om mig slår sin arm så skönt,
Der fins ej köttets lustar!

Jag unnar alla att förnimma,
Hur kärt det är så'n hustru ha:
Att ingen kan ens lyckta ta.
Ty livets höga mål är detta:
Att oskuldsjungfrur kunna få,
Ty då man godt hvart hälst kan gå
Ej misstro se ell' känna.

Och mannen, huru bör han vara,
När han en sådan kvinna har:
Han skändelse ej på sig tar,
Är mild i ord, ej sträng att döma!
Och kvinnan högst han ställer då
Ser till hon första plats kan få,
Der flera äro samman.

KONUNGEN:

(till svartsjukan, som visar sig mycket otålig).
Hvad nu, svartsjukans man, låt höra dig.

SVARTSJUKAN:

Ack herre döm ej strängt, ty vet:
Att jag hos kvinnan litet fann.
Och det jag fann, jag ej uppfatta kan!

Den ena ljög, och hur skall jag då henne tro!
Den andra fåfång var, och der kan tro ej bo!
Den tredje tillgjord var, kan trohet sådant bära?
Hur skall man kvinnan tro, kan ni det lära?
Är kvinnans trohet ej en nödig vara?

ALLA (i korus):

Ack jo, vårt allt, *vårt allt*, det kan vi svara!

SVARTSJUKAN:

Tänk ut den största nedrighet som satan bar,
Att den utföra kvinnan hjerta har!
Den *sanna* tron, som de med tungan lärar,
De ej så heligt uti hjertat närer!
Ty tro de sig blott döld för femte öga,
Vips kvinnan dygden sin då aktar föga!
Men Gud som allting känner, ser och vet,
Han blottar städse sådan uselhet!

KONUNGEN: (till publiken).

Blif ej förskräckt, ty jag på annat ställe har,
En sång för jungfrun, skön och klar!
Och *jungfrunamnet*, det kan hvarje kvinna bära,
Som sina plikter gör och mannen håller uti ära.

SVARTSJUKAN:

Men, då när kvinnan ej kan ensamen gå bort,
För det hon vet att hennes man kan misstro bära,
Då är Gud långt aflägsnad från vår ort.

KONUNGEN: (till själfviskheten).

Rätt mången ungdom höres öfver svärmor klaga,
För det att svärmor rätta vill en ungdoms oför-
stånd,

Men spar din klagan unga kvinna, och besinna:
I nya hemmet pligter helt oväntadt låg,
Som moder ej sin dotter jungfru lära kan,
Och oförstånd af många slag ett ungt par följer,
Och lyckligt är det hem der svärmor sådant rättar
(täljer).

När ungdomsfriska man, med unga vifvet smeker,
leker,
Då är det lätt att glömma mången husets pligt,
Och godt att ha en svärmors pysslande och syss-
lande.

När unga hustrun långa blickar genom fönstret
sänder,
Förvånad och otålig, att mannen icke hem anländer,
Då lugnas orosinnets genom svärmors mogna skick.
När unga hustrun har att dela hjerta mellan man
och barn,

Då kommer välbehöfligt dag från svärmorshjertat,
Då svärmorshjertats glöd för barnen strålar är,
Som mången hugnad skänker och många dygder
lär.

När barnen stojande i sängen skrattar,
Och du otåligt ber dem vara tyst,
Då säger svärmor lent och mjukt:
O tacka Gud att här är friskt, och icke sjukt.

KONUNGEN:

Barmhertighet stig fram att jag må se,
Hvad din natur må ha att förete.

BARMHERTIGHETEN:

Barmhertighet i våra dagar syns mig så,
Att embetsmän med stora löner, eller då
Merkurii son sig stora skatter lyckats hoppa,
I båda fallen just en stöld från idog man
En stöld så stor att produktörn på gamla dar
Får ropa på det bröd, som dessa tagit har!
Och då det räcks arbetar'n, ej med tack för lån
Men väl med stolt manér, rätt späckadt utaf hån.

(HUMORISTEN, afbrytande:

Nej, hör på fabrikörn hur han står och gläfsar
Och själf han pengar stjälar från såväl lärd som narr).

BARMHERTIGHETEN:

Är det barmhertighet när öfverklass på fester går,
Och de som rikdom skapat, uti kölden skälfva får.
Hvem har då hört att Kristus nånsin sagt:
Spök ut ditt mode, kläd fattiga i paltor du aflagt.
Men den barmhertighet, som Gud har skapat,
Och som i form af enkans skärf af Kristus fram-
lagd är,

Der tager man ej något, man blott gifver, sak af
värde

Af tack för allt som Herren mig beskärde.

KONUNGEN:

Och du som samfundsläran bär uppå,
Hur kommer sig du ofta ses allena gå?

SAMFUNDSIDÉN:

Ack värde fader får jag ärligt säga,
Så gjorde människan ett fel då jag drogs fram,
Ty aldrig än jag skådat har den stund:
Der menskor utan extra medel kunnat
Med nöje uti samkväm sig förena,
Ty än en menska syns för liten än för stor,
När jag en tanke får att folk med vänskap binda.
Den enes blyghet man för dumhet tar,
Den andres kvickhet man ej bra fördrar.
Har man talanger, klandras man därför
Och är man utan, kallas man för stör.
Kan då ej finnas samkväm, där
Ej ena parten mer ell' mindre
Emot den andra falsker är.
Kan kärleken ej ständigt vänlig vara
Förutan period af köld och is.
Skall tid af kyla skapas först
Förr'n kärlek kan sig vänlig visa
Och sedan sådan tid af köld tillräckligt lång har
varit,

Man blickar frågande: Törs jag väl vänlig vara nu?
Och så, när vänskapsperioden åter kommit,
Man älskar ständigt vifvet klappa
Och myser när hon gör ett svagt, nej, nej!
Tag ej för mycket, när du vänskap ser
Då ser du vänskap ej i nycker mer!
I idealets verld det vanligt är
Att två personer sig till ett förena.
Men jordelivets jemt oss lär,
Hur dygden trampas och blir stäld allena.

Har du en vän, o man, som offra för dig kan
Som lyder gladt din blick, ja, till och med din
nyck?

Se till att du ett sådant hjerta icke sargar!
Jag vet så väl, att då din blick kan vilse gå,
Hvad vänligt är och fromt, du tillgjord tar och
tomt.

I medgång menskan frossar efter mera, mera!
Din vän ju menska är. Din spegel tag och lär:
Att mångt, som man vill, ej alltid »faller till».
Har du väl själf fullkomlighetens lagar funnit.
Hur hemskt det är ändå, att jorden bära få
Så mycket missförstånd, så många lasters fond
Att menskan ej kan dygd och trohet rätt bedöma.
Ack Herre nu är tid, att gifva oss din frid,
Att lära oss ditt bud, att veta du är Gud,
Som last och dygd så granneliga vet att skilja.
Var vänlig, from och mild. Vet vännen ser din bild:
Med veklighets behag. Din önskan der blir lag.
Vet ångrens röst, om du ett sådant hjerta sargar.

KONUNGEN:

Och nu du lögnens ande, kom få se
Hur kan du så försmädligt bakom ryggen le.

LÖGNEN:

Jo, vet med lögn bekvämt man kommer fram,
Bekvämt när man har felat slippa skam,
Visst en och annan väl min falskhet ser,
De flesta tro mig dock, och — själfviskt ler!

KONUNGEN:

Vet hut, du ljuger re'n inför min tron,
En lögnare såväl med stadgad som med tillgjord ton
Ännu med lögn en fördel icke kunnat fått
Den ena ser dig strax, den andra sedan du har gått.
Men vet, ju mera helgd uppå sitt hem man håller,
Ju mera harm en lögnare der våller,
Ju mer man i sitt hem vill tro och heder si,
Ju mer betraktas lögn som högförräderi.
Och om med lögn emot sin äkta hälft man far,
Man gör den största synd som satan bar,
Ju mer jag aktar för att mina små förtret
Ej blottas må inför min grannes port,
Ju mera ropar jag om dig, så alla vet
Förrädarns namn och lömska tillflyktsort.
Hvem är det mera här som nu kan dömma,
Hvad allt det onda kommer från?

ALLA (i korus):

Från våra embetsmän, och våra prester ej att
glömma;
Från lätjan som med dygd och idoghet gör hån!

KONUNGEN:

Ni må er mer förklara, ty jag dock ej kan veta,
Hur våra herrar hinder uti goda seder vara kan?
Mig tyckes att, huru man än må leta,
Så stort exempel uti städad ton man icke finna kan.

ALLA (i korus):

Vi veta mycket väl, att de ett medel var
I Herrans hand uti utvecklingskulten,
Men nu sin roll de fullt utspelat har!

LÄTJAN:

Ack skönt det är att sysslolös få gå,
Om man sitt underhåll ändock kan få;
Och detta skulle dock omöjligt varit,
Om icke någon »lärde» med villa farit
Och sagt: den ena skall blott styrman vara
Den andra lyda blott, och lyda bara.
Och för att detta riktigt bra skall gå
Skall styrman »akademisk bildning» få.

AGITATORN:

Men nu historien har tydligt sagt:
Att män som svättas dagen fram
Kan ställa mängen latmask uppå skam
I tankars storhet, skönhet och behag,
I klart begrepp om rätt och lag,
Att »förläst magister» äro män
Som universiteten skapar än
Och vet att nu det klen bedrift för embetsman

syns vara:

En tid, mottagning ha — två timmar uti veckan bara
Och skriva kan ett opus utan något värde
Och så med stor pension se ner på *lärde!*
Och lycklig vore du, om du i tid på hjärtat sådan
villa lagt.

Och ej med ditt exempel föra folket bort från Gud,
Från dygdens, idoghets och blygdens bud.
Tro ej att jag med någon villa far,
Ej dålig tanke om högskola har,
Ty vet om universiteten icke voro monopol,
Då skulle mängen landtlig tanke stråla som en sol.
Ja, mängen blomma som nu kväfs i smuts,
Då skulle dofta, sprida ljus och lust.
Jag menar, att om sed och anda det tilläte,
Så skull' vi redan nu i denna dag
Framtrolla män som kunde läsa Kristi lag
Så folket uti stora hopar stod och gräte,
Hur mycket bättre skulle det då blifva,
Om folket finge uti borgarskolor klifva
Och så vid mogen ålder blicka in
I universitetets djupa sinn,

Se skatterna som i högskolan gömmes
Och vara med der rätten dömes.
Af detta sagda kunna vi förstå,
Att utan stor reform i fakulteterna de fyra,
En »akademisk borgare» ej kan gå
Och ge sin dom i ditt ell' datt
Folkrorelse af något slag ej styra,
Ej se hur med utveckling och kultur kan vara fatt,
Si der en läkare han kommer uti droska fin,
Tro honom ej, ty han är falsk som hin.
Ty jag ej tror, att han så dum kan vara,
Att han ej vet sig ingen nytta göra:
Han pengar tar — och folket dör.
Men han har oförkränkbar rätt att folket mörda,
Då en kvacksalvare får plikta för:
Han folk helbregda gör, och nöjer sig med ringa lönen.
Ej någonsin hos en kvacksalvare man finner:
Så många falska grepp och löjlig teori
Som man hos läkaren är van att si.
Förklaringen jag mycket enkel funnit:
Kvacksalvaren arbetar uti profession,
Då läkaren dresseras blott för goda ton.
En gudastråle ju kvacksalvarn leder,
Då läkaryrket sökes blott för heder!
En vanlig människa väl tycka kan:
Kultur som jemlighets- och frihetsfanen fann
Ej längre bära bör på sådant ok,
Hvars innebörd i sekler visat rakt på tok.
Väl är det sannt, att kristendomen under tiden framåt
gått,

Men det har skett med brottning. — Man tagit der
man borde fått

Likt drifhusbänk för kålrots säng.
De ha gjort stora saker re'n uti utvecklingslagen,
Men ogräs all, med allt gehäng
Som lätja, flärd och högmod
Just äfven de fört fram i dagen.
Och må det oss nu viktigt vara:
Att goda ting så nogsamt spara.
Men hur skall ogrässådden kvitt vi blifva,
Som gerna vill så goda skördar gifva?
Upplysningen och arbetslustan blott
Faktorer är som gifva herrlig lott.

KONUNGEN:

Väl har du talat sannt min vän, men märk att nu
Vårt arbete skall klassiskt blifva, därför måste du

Aflägsnas ur vår generalrepetition, ty vet förväl,
Att tadla samhällsledarne gör blott en lumpen själ.
Och nu må ordningssinnet stiga fram och lära:
Den väg som *ordning* bäst kan bära.

ORDNINGSSINNET:

Ack, skönt det är att ordning hafva,
Men för att ordningssinnet odlas må
Man bör i tid att ordning öfva
Och tidigt uti måttligt dagsverk gå,
Ty då allena är det möjligt för
Min broder att sig ta gehör.

KONUNGEN:

Ack, säg oss grundligare huru vi ska göra
Att folket fram till bättre ordning föra?

ORDNINGSSINNET:

Jo man skall; ja, det vill säga; hm.

KONUNGEN:

Jag tror du uti detta stycket synes dum.
Nå, är det någon annan då,
Som lära kan hur vi skall bättre ordning få.

REFORMATORN:

Guds visa lagar stora är, och vi i sinnet ringa:
Hvad Herren uti evighet re'n funnit godt och väl,
Det dristar vi att undra på, och klandra i vår själ.
Så eget det än synes oss, så är det likväl så:
Motsatserna är lifvets mor, så var Guds visa råd.
Trots kärlek och bestämdhet är, till sin natur så

skilda,

Dock detta är det medel, som ett barn uppfostras
med,

Som uti allt en ordning har, som allt besegra kan.
Så snart som barnet fatta kan ett arbete, man bör
Det låta öfva sig derpå, med varsamhet och sans.
Till sin natur ock barnet vill, sig visa duglig, frank.
Men hämmar vi små barnens lust, att göra hvad
dem kan

I tid att öfva sig i det, som fordras för vårt lif —
Om jag likt narren tror att ej mitt barn arbeta skall,
Då blir mitt barn ett *löje blott*. Och list och last
dess lott.

Nej, alla skall vi det arbete göra,
Som kläder och föder sin man,
I tid skall vi börja med kraft och vi böra:
Gripa an med det som vi kan.
Då uppstår ett släkte med muskler och kraft.
Och då komma alla till heders!
Då arbetet hedras såsom sig bör,
Då menskan ock lär sig att veta:
Hvad nöje man känner, då något man gör,
Hur löjlig den är som är rädd därför,
Och det ehuru skalderna har
I alla tider sett och besjungit,
Som hjelte den kvinna och man
Som kan sig sjelfva försörja
Och Herren tillfullo i hjertat lagt,
En känsla som tydligt säger oss att:
Allt arbete har det produkten till mål
Fullkomlighet hos den tillika
En brist deruti man ej riktigt den tål,
Och lyckan den sanna får vika.
Ju gröfre ett arbete är, man dock finner,
Så lätt hvad man söker,
Och hjertat så skönt då sin Herre förnimmer.
Då själsarbet' sällan fullkomlighet hinner.

Och konsten blomstrar, då konstnären finner
Hos kvinnan dygd, och mannamod hos män.
Då genom tidens anda rinner,
Att menskan lever såsom menska än.
När kvinnan blygsamt sina plikter gör.
Och mannen skändelse ej i sin fana för.
När ung och gammal uti dygder le.
När ung och gammal blygt sin plikt vill se.
Men konstnärssinnet mattas,
När uti menskolynnet fattas
Den rena skönhet som naturen bär,
Men konstnärssinnet styrka får:
När man ser jungfru uppå fester går
Vid kvällen i hemväfda kläder,
Och vet, hon under dagen uti alla väder
Fähuset putsat, skafferiet ordnat
Och fastmans julklapp sytt och ordnat.
När man ser ynglingar i friska tag,
Handhafva det som kropp och hälsa föder
Med helig tro på fädrens lag,
Arbetar frankt och djuren göder.
Den som den ena dagen med värdighet kan kärran dra,
Och den andra, med grace en dam i handen ta,

Han större är än den som endast kan ettdera.
Ja, då när menskan såsom menska lever,
Då väg för konsten man bereder.
Då städer försvinna med lättja och last,
I stället man bygger på landet,
Palats i hvar by, med skolor uti
För idoge män att sig lära,
Hur staten skall styras och samhället ordnas.
I enkelhet väljer man ut sig en brud,
I tid innan lasten blir dygdernas herre!
Då kan man sig gifta med heder och tro.
Och ungfolket står under fädernas ledning,
Tills mannen har mognat i tanke och blick.
Och allmogeman gifver råd med sin konung
Om statens förvaltning, om seder och skick.
Då skatter försvinna. Natur träder in
I styrelseformen. I det att man gör
Sin plikt uti stat och kommun som sig bör.
I tur och i ordning man tar på sig fracken,
Och hjälpmprydda hatten! En styrmans symbol!
Ej svårt är att styra den skuta man känner,
Befalla med reda, der fordom man lydit.
Då ordningsmän få vi ju uti hvar stuga!
Då dygden får hjälp, och lasten får buga!
I det att man hjälper den nödstälde, och
Med vaksamhet aktar på råhet och pock!
Ej skattar man menskor för sådant besvär!
För mognade mannen ett nöje det är!

Men med den anda som bland menniskor nu råder
För hvarje tänkare ju tydligt är och klart:
Att samhällskroppen sin upplösning bär, och snart
Om vi ej förmån får som styra kan med kraft.
Si ungdomssinnet tror ej mogna rådet:
Det råd som uti varning kom.
Men tror sig faderskunskap kunna växa om!
Och denna villa får väl ungdomssinnet bära på,
Så länge mogna mannen ej i pligt och dygd vill gå,
Och bättring uti detta syns mig långt aflägsen vara,
Så länge råhet uppå landet bor, och list i städer
bara.

Moraliskt fel en enda gång och frö är lagt:
Som svårt är taga bort; så har de vise uti alla
tider sagt.

KONUNGEN:

Hvad sade du skall städerna försvinna,
Hur är det med ditt hufvud fatt?

REFORMATORN:

Ja, tänk hvad ryslig synd att så
Aflöja städers laster, brott och stim,
Der folket bor som myror i hvar vrå,
Men ej en bostad har, som den kan kalla sin;
Men jemt riskera att bli vräkt — af man,
Som mera skyldig är, än den han vråka kan!

KONUNGEN:

Hvad reformatorn sagt mig *rätt* syns vara,
Men eget syns att folket ej vill sunda ord bevara.

RÄTTVISAN:

Det är det platta hos ett folk, som gör
Att tankar stora, höga, rena,
Af detta folk ej fattas som sig bör.
Se på den man som födde individualitetsprincipen!
Han menade att hvar och en sin lön skall få,
Derefter som han duglig är och driftig
Men ej för skapar'n sagt: du är person
Man fordra gratis kan, allt utan all reson.
Nej, se naturen intet ger respekt
Förutan att det först har visat sin effekt.
Om samfundstanken sådant grant noterar,
Så får den late svälta tills han mat värderar.
Och brottslingen förföljas ifrån port till port.
Ej hedern ligga invid den som illa gjort.
Med fasa må man fly från det som vämjeligt är.
Men dock med måtta minnas egna fel och ej
Af nästan fordra mer än utaf sej.
Si, detta är den väg, som pligten lär!
Och då om afundsjukans makter
I onskans anfall mot oss går,
Och vi som män det kan parera,
I grundlighet och hettan icke får
Sitt välde öfver måttans lagar,
Då känner vi från högre trakter,
En hälsning skön om harmoni,
I själens lugn och hederns sköna poesi.
Men då, när lumpenheten oss angriper,
Och hederns bud och mod oss sviker,
Då käns en ångest utaf själförakt,
Som följer oss från trakt till trakt.
När rätten talat så mot last och flärd,
Steg *harmen* dristigt fram, med hand på svärd.

KONUNGEN:

Hvi synes du så bister vara, hvad vinns
Med det, låt hettan fara, och mins:
Den största seger är ju den som lugnet bar!
Ju flera skarpa ord du hvälfver fram,
Ju mer blir värdigheten din ock satt på skam!
Den du i dag blott ett slag gifver,
I morgon ger du två, och villan värre blifver!
Kan du ej med ditt folk få bukt,
Gå till församlingen och be om tukt!!

HARMEN:

Ack, konung, harmen uti bröstet, Herren lagt!

STORHETSSINNET:

Och vördnadssinnet för det stora så inprägladt står,
Att fria män i slafviskt sinne skorna af sig tager,
När dem i ärligt mål förbi det stolta slottet drager
Och har dessutom icke bättre vett,
Än harmas om dem icke slottsherrn sett.

»Stort hufvud litet vett» det ju ett ordspråk är som
lär:

Att väldig kropp så sällan snillet bär!
Men sinnet för det stora oss förvillar så:
Att vi för vackra svampar krusa,
Och trampar snillet uppå tå!
Allmogeman som vördsamt uppå prost man hälsa ser,
Men i sitt hjerta bonden tänker: fan må ta din

själ.
Och prost med veckad isterhaka nådigt ler,
Och prosten tänker: af din lön så mår jag väl.
Af detta vi oss granneliga lära må,
Att storhetssinnet som vi bär, må lämpligt ämne få.
Läs Runeberg — Tegnér, der må du lära:
Hur Gud har gjort för dig mång stor och herrlig

ära:
En far och mor som ömt dig vårdar och beskyd-
dar.

Och samhällsledare, som stöder fromt din veka
stam.

Ett land du har som säkert dig beskyddar.
En konung ock, som lag och rätt för fram.
Läs diktare med klassisk ton — och se:
Hur Gud vill ära, *mod och ädelhet* dig ge.

KONUNGEN:

Och du som skaldelyran sägs ha stämt,
Hvad säger du?

SKALDEN:

Jo, allt hvad möjligt är,
För mig det syns som redan händt,
Om det är laster djupa eller dygder stora,
Som sports, af någon dödlig gjordts
Det syns mig möjligt vara hvem som helst.
Ser jag ett helgon der, så tror jag alla helgon vara.
Ser jag en brottsling blott, så tror jag brottet vara
allas lott.

Och när min lyras vibration sig lagt,
Jag ånger får för hvad jag sagt.
Hur lever skalden hör jag mången fråga,
Hur än han sjunger prisar samtid ej hans sång
Och ensam syns han uppå gatan tåga
Och vemodsfyllt hans anlet synes gång på gång.
En skald kan trifvas bra god vänner,
Han nästan alltid njuter, känner
En fröjd så stor som ni, när ni *till* bal skall gå!
Men ej som ni han efter fröjd kan ånger få.
(Jag klandrar icke balens nöjen!
Se bara till, att det ett verkligt nöje blir!)
Väl är det sannt att samtid ej hans sång
Förstår. Att ofta ses hans gång
Så vacklande och sorgsen vara, när han ser
Det ondas bild. Men straxt han ler,
Ty se'n han vredgad blick det onda sänder,
Se, genast glad till gudaverk han återvänder.
Om då hans tankar ej bli fattade af hvardagsman,
De fattas dock af dem som sig och andra styra kan.

KONUNGEN (till afdankingen):

Och du som varit har så mäktig man,
Hur kommer sig du nu så slankig går och hänger?

FÖRSTA AFDANKINGEN (eller vankelmodet):

Ack, jag som granneliga har arbetat för andra
och med heder arbetat mig upp till egen herre och
husbonde. Jag fann då ingen som troget och flit-
tigt tjänade mig. Jag, som under min tjenstetid,
när situationen så fordrade, kilade utan att så noga
tänka på hvad jag hade på hufvudet och fötterna,
utan gladt och hurtigt fattade min uppgift. Jag fick
tjenare som skulle göra halftimmes toalett för att gå
utom hemmets gränser eller dörr. Om ärendet de
skulle uträtta, redan var gjort, när deras toalett
var färdig, bekymrade dem intet. Dessutom lögnar,
intriger och små och stora knep i oändlighet; och
sade jag en enda förebräelse, så slutade de sin tjenst
och gick på fattigstugor och centralbyråer och fick
fattigvårdsunderhåll, så frikostigt, att den kost jag fick
af mina husbönder, på intet sätt var så frikostig; att
hos läkare, fattigvårds värd och prest få betyg som
berättigade till läkare- och fattigvård var den enk-
laste sak i verlden för den kraftigaste och friskaste
tjuguåring! Jag öfvergaf hem och pligter ty, annars
hade dessa menniskor gjort mig mogen för hospitalet.

ANDRA AFDANKINGEN:

Det är för eget, att det är en så stor mängd
menniskor som undgår fattighuset (jag menar gamla
ärliga tidens fattighus, och ej dessa lättvinneliga
herrskafliga understöd, som min kamrat beskrifvit),
endast derigenom att andra med sin energi, ord-
ving och öfverlägsenhet hjälper dem fram här i lif-
vet. Antingen får mannen dragas med en odåga
till hustru, eller ock får hustru dragas med en
odåga till man! Jag var en mäktig arbetsam och
ordentlig yngling, innan jag blef gift. Men odug-
ligheten för det ärligt rätta, och befängdheten för
allt galet i de nya idéerna hos den kvinna jag fick
var för stor, i förhållande till min andliga styrka.
Min hustru föräldrar voro ett fattigt torparfolk,
som gjorde öfvernaturliga ansträngningar för att de-
ras dotter skulle blifva »fröken». Hon gick i skola
äfvén sedan hon var så stor så det var knappt att
hon kunde gå rak genom skolsalsdörren, och att
sopa eller skura ett golf, si det skulle då aldrig *den*
flickan behöfva i sitt lif. Och en arbetare eller
handtverkare skulle hon då icke hafva till man,
heldre skulle hon vara ogift; för öfrigt sådan snits
och sådana talanger som den flickan hade, så nog
skulle hon få en »fin man». Så var dagliga låten
som min hustru, som barn fick uppsupa. Följden
blef att hon gjorde kokkonsten till vetenskap och
funderade allt för lång tid, när hon skulle lägga ett
vedträd under grytan, hvilken sida af trädet hon
fordelaktigast skulle lägga närmast elden! Så hade
hon också gått i en s. k. hushållsskola. Och hvad
jag vet så kunde hon, trots alla vidrigheter, göra
någon nytta i köket, innan hon kom i hushållsskolan!
men sen blef det rakt täpt, ty der var det så för-
vända förhållanden i hushållning (ordet må tagas
vare sig i dess viktigaste eller inskränktaste bemär-
kelse). Att hon åtminstone i mitt enkla och an-
språkslösa hem var alldeles borta. Det såg ut
som min rara hustru trodde sig hafva hushållssäll-
skapets penningefonder disponibla för sitt lilla enkla
hem. Och spöka ut sig och barnen i alla möjliga
galna moder det kunde hon, har jag så när sagt,
men det var modisterna som kunde och jag fick
betala. Jag bad och jag befalde henne visa sig
och barnen som *svenskar!* med det resultat, att hon
sökte gömma allting för mig, och föra mig bakom
ljuset i alla möjliga saker. Och mina på praktik
och upplyst förstånd grundade rangemang, dem
gjorde hon med lögn, intrig och list om intet! —
(Konungen: Men *din* hustru var dock ej så svår.
Jag: Hade jag ej varit den jag var så hade hon
nog varit det). Slutligen mattades min energi, jag

sökte mer och mer min tröst och mitt tillhåll på
krogen. Kom så *prester och skurmadammer!* och
lastade mig, och *berömde henne som en riktig engel*.
Efter varning och dom blefvo vi skilda och mitt
bo ramponeradt. Det bo jag sjelf har skapat och
uppehållit i femton år. Och af en duglig man och
energisk arbetare blef jag den stackare, som jag nu är.

KONUNGEN:

Men dock jag vet en bild så skön. Den är ifrån
min grannes stuga.
Han hette Anders och han var, en hurtig gosse
glad och frank,
Och hon en tärna utaf äkta sorten!

I arbe't fick han öfva sig, som barn med faders
goda råd.
I ladugården der var hon, så glad i arla morgonstund
Och broderi så fint hon har på hyllan!

Hur hurtig han än var, han blef så blyg när han fick
hennes se.
Och hon som kunde skratta, skämta, hon blef så
tyst när Anders kom.
Det blir ett lyckligt par, så alla tänkte.

En gång de möttes och allen. Och slumpen som
ju alltid är
En bundsförvandt med kärleken, fann stunden lämp-
lig vara nu
Två själar uti harmoni förena!

En dufva följd utaf en hög, sitt skydd vid flickans
fötter tar,
Och höken i sin ifver for, med klor i flickans blonda
hår,
Men Anders kvick nu var att flickan rädda.

Ej hälsning hade han, ej hon, ett tack för hjälp
som lagom kom,
Så blyg i sinn han bara teg, och fast hon emot
jorden såg,
Hon kände varma blicken Anders hade!

Ej ord han kunde få från mun. Och blyg hon
kände rodnad kind,
Men Anders ljufva blicken fann, som skälfvande
mot jorden brann
Och själar två en himmelsk vållust hade!

O, sköna stund, ej ord, ej mun, förklara kan den
ljufva stund,
Då älskande två hjertan få, i ljufvig fläkt tillmötes gå,
Den stund de tysta trohetslöftet knyta.

Nåväl, utaf det paret blef, ett folk med heder, plikt
och tro,
Och nätt och trefligt fingo de. Man icke finna kan
ett bo,
Der solsken strålar fram mer varmt och ständigt.

Och glad han odla kan sin jord. Och enkla bord
hon dukar fint.
Vid högtidsdag hon äfvén har desert på bordet fin
och rar,
Och trogna vänner sådant hus ej tryter.

Prosaisk nog är denna dikt. Ej doftar den i bilder
skön.
I denna dikt ej speglas kan: »safirers glans och
blommors doft».
Må andra eder djerft med sådant elda!

Nu andra akten slutad är,
Må vi då börja med den tredje:
Den bild som ålderdomen bär.
Rätt sade du, men vi dock må se till
Om icke något mer vårt hjerta vill!
Och dessutom vi vänta får,
Tills gubbens bild re'n för oss står.

Författarens förstlingsarbete, der jag äfvén ritat till en liten nätt melodi, säljes under namn: »Hymn åt Verdandi samt en sång åt dygden
af O—I", i Lundequistska bokhandeln, Upsala, för 25 öre, och rekommenderas — hade jag så när sagt. Men när diverse tidningar
fått ett ex. till påseende och de ej sagt ett ord om arbetet, så är det troligen utan allt värde!

itt tillhåll på
ammer' och
riktig engl.
lda och mitt
skapat och
glig man och
om jag nu är.

Den är iiran
s stuga.
hurtig gosse
ank,

med faders
horgonstund

är han fick
hon blef så
lers kom.

mpen som
den lämp-

id flickans
kans blonda
adda.

k för hjälp
kom,
t hon emot

le!
h blyg hon
ad kind,
skälfvande
brann
le!

ra kan den
l,
tillmötes gå.

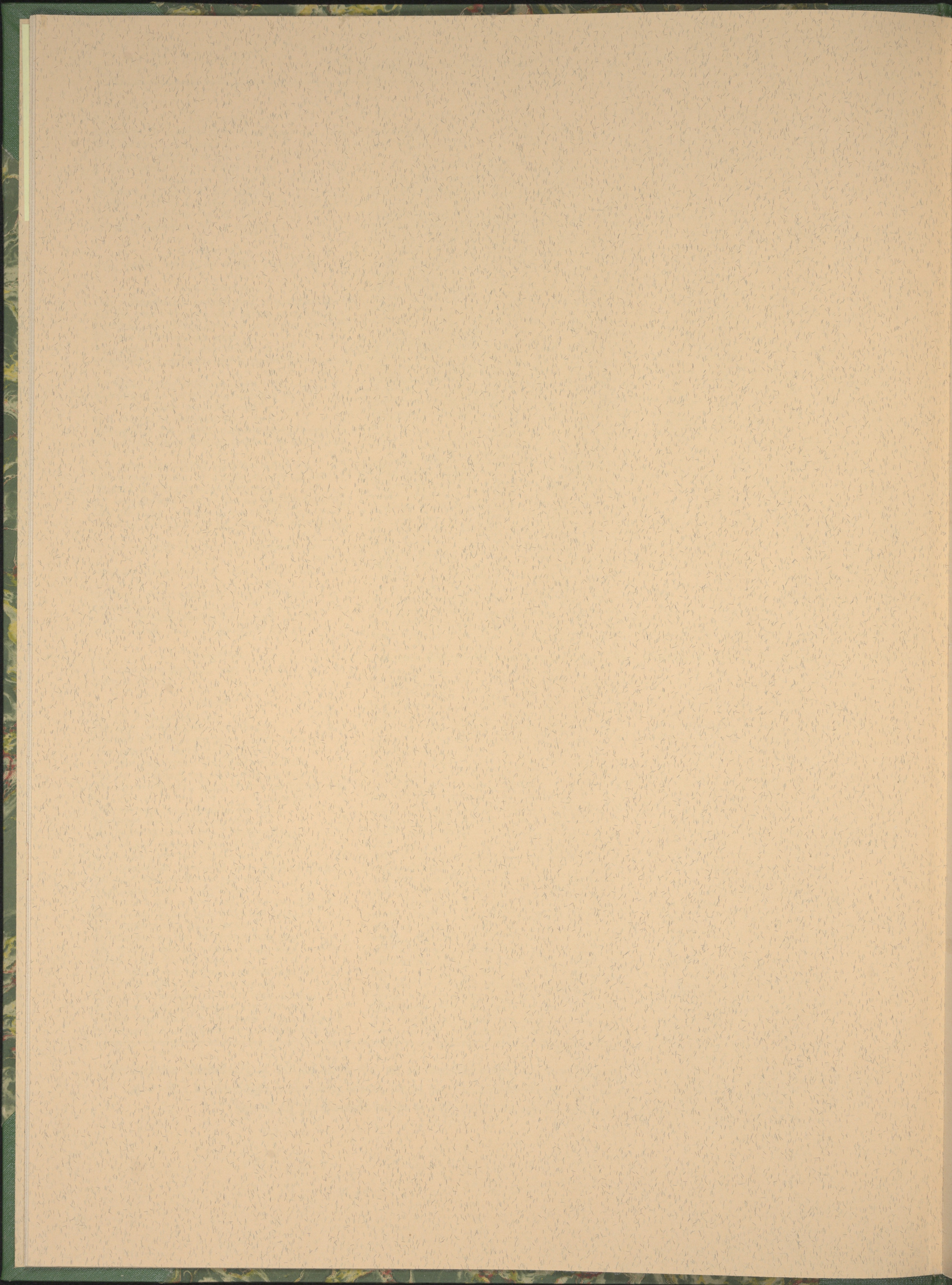
l heder, plikt
cke finna kan

ch ständigt
h enkla bord
fint.
på bordet in

er.
r den i läde
ers glans och
doft.
!

dygden
gar

min
i. fol.
(2)
ci. 2

Ma
Da
Si
Att
Va
Oc
Om
Lik
Som
Och
Och
Som
I le
I st
Det
Okr
I s
En
Lek
En
För
Den
Ett
I gr
Som
Och
Och
Och
Och
Ja d
I ba

Doch
Ren
En s
Förv
Nog
Att l
När
När
En f

Si, Runeberg han skref sin Fänriks sägner,
Tegnér om Frithiofs saga sjöng,
Shakspeare ju uppå tiljan lade
Så mången fin moral, och mången sanning sade.
Jag derför ock i sinnet har
Frambära hvad mitt hjerta bar.

Almqvist & Wiksell's Boktr. Aktieab. Upsala

Betrakta *felen* noga, när du ser dess spår,
Och var förvissad om att det till *sanning* går!
Och om du sanning fått på sådant sätt
Samt om du maning dertill finner,
Du modigt för den fram som *rätt*:
Till framgång, seger du då hinner.

OPERA I MENNISKOBRÖSTET

AF

O—1

PERSONERNA:

KONUNGEN: det egna jaget.	AGITATORN: mensklig lidelse.
ÖMHETEN: mensklig lidelse.	ORDNINGSSINNET: "
DYGDEN: "	REFORMATORN: "
SVARTSJUKAN: "	RÄTTVISAN: "
SJELFVISKHETEN: "	HARMEN: "
BARMHERTIGHETEN: "	STORHETSSINNET: "
SAMFUNDSIDÉN: "	SKALDEN: "
LÖGNEN: "	AFDANKINGEN 1: "
LÄTJAN: "	AFDANKINGEN 2: "

UPSALA 1892

FÖRFATTARENS FÖRLAG

Pris: 30 öre.

Första akten.

KONUNGEN, deklamerar:

Märk! första akten det är barndomstiden,
Då allt hvad ögat ser i högtidsskimmer ler;
Si der! det paradiset, som Gud för menskor gjort,
Att höra menskor till igenom lifvets skeden:
Var som ett barn; och du hör himlen till!
Och barnasinnets lär oss grant, hvad Gud oss vill:
Om man likt barnet kan tro godt om allt.
Likt barnet sluta sig till menskohjerta.
Som barnet jollrande på torfvan kullrar.
Och lika vänligt emot mask som blomma ler.
Och trofast blickar in i menskoögat.
Som stadigt går på takets ås.
I lekar kropp och ande öfvar
I smidighet mot anfall och försåt.
Det hem, som barn vid hög och dufva ställer,
Okränkbart ju för lifvet gällar.
I »sista paret ut», och »taga fatt»,
En skola är, hur vi må ta vår skatt,
Lekstuga bygga utaf simpla bitar,
En bild ju är som skönt för själen ritar:
Förnöjsamhetens lön, tilltagsenhetens frukt
Den djerfves makt med maktighet få bukt.
Ett barn ju aldrig sysslolöst vill vara!
I gråt som skratt så känslöfull och ren,
Som trähäst gnägga hör och springa ser!
Och språka med sin docka tills hon ler!
Och plocka många sorters bär i skog och kärr,
Och meta fisk vid sjö och floders stränder.
Och springa bar om fot, när kyla utur jorden gått.
Och plaska om vid sjö och elfvars stränder.
Ja då, när lynnet riktigt är besatt,
I bara linnet springa ut, sen farfar sagt godnatt.

Dock arfsyndens, ell' hvad det nu kan vara
Ren uti barnasinnets lagt:
En svär och otäck mara;
Förvända stoltheten det är, så har dem sagt.
Nog af, det uttryck i den formen tager:
Att låtsas som om intet skett
När otur eller laster motgång gör
När barnets instinkt redan hör:
En faders eller moders: »barn det illa var».

Förnuft o lär oss: Ingen vill i uppsåt elak vara.
O, låt vår vrede ej mot barnen fara
Ej våldsamt slå ett barn, då sjelf jag skulden bar!
Ty är jag sjelf från laster fri,
Man last hos barnet ej får si.
Förnuft o lär oss: Ingen vill i uppsåt elak vara
Vet missförståndet endast skapar ondska bara.
O, låt vår vrede ej mot barnen fara.
Då säger barnasinnets grant:
Olycka botas med att tala sant.

På barnatid så kommer ungdomsåren,
Då yngling, jungfru, älska kan och tro.
Då misstro sig i byxor icke klädt!
Då tadlet sig i kjol ej höljt!
»Det var för mig en tid, då lifvet
Låg skimrande i hoppets ljusa glans,
Då det på hvarje blad deraf stod skrivet:
Att tro och vänskap uti världen fans.»
Så sjunger skalden och jag honom tror,
Men mer än så uti mitt hjerta bor:
Jag vet att genom hela lifvet
Man tro och vänskap har fast dold
Af missförståndets flitiga härold.
Och hoppas jag, att genom odling sund,
Man snart upplefva får den stund,
Då odlad själ skall blifva köttets herre.
Så att, när blygt och härligt mognad knopp
Sin rena kalk och sköna blad slår opp,
De då ej rostas skall i missförståndets hus
Men mättas af gudomlighetens ljus!

Andra akten.

Det egna jaget sat uppå sin tron,
Och hjertats lidelse revy fick göra
Och fram der stod med ångerns eller segerns ton
Aktörerna, med släfvens eller herrskarns dräkt att föra.

ÖMHETEN:

Poeten han beskriver ömheten så här:
Som hönan sina ungar under vingen bär,
Som vårluft smeker varm båd hed och ljungar,
Som blomman doftande med fjärl gungar,

Som solen kysser frukten mognande på kvist,
Så älskar menniskor hvarann förvisst.
Är detta sant, så skulle menskor finna
Så lätt den väg, att nästans hjerta vinna.
Ej frändskap då allenast är den fjäder
Mig bjuder göra det som hjertan gläder.
Då är det icke sant att menskor kan
Med afund, list och våld förkrossa grymt hvarann!
Att du är vänlig mot ditt eget barn är godt;
Bemöt din nästas barn också med samma lott.
Så många hufvud ock så många sinnen? satsen lär:
O straffa ej, om hustru eller folk ej uti allt ditt sinne bär.

Om egna barnet i ditt tycke gråter blott af sorg,
Gå ej och säg att andras skriker utaf ilska blott.
Om någon gång din nästa uti »andra tankar» går,
Så hälsningen du sänder ej ett genklang får
Ej honom då beljug inför hans grannes borg
Att han är hatfull, tvär, ty deraf uppstår sorg.
Om någon om dig dålig tanke bär,
Ej honom därför hata,
Men med din vandel honom andra tankar lär.
Om du en kristen broder uppå stigen finner
(Låt högmod ej besvara dig, hvem nu först helsa bör
Nej lyssna mildt till Kristi röst och ödmjukt hör:)
Med ömhet helsa innan brodern helsa hinner.
Det är ej svårt att vänlighet och fromhet visa,
För prost och samhällsledare som ständigt får
Se aktning, vördnad stor från sina — »fär»,
Men emot afvoghet är svårt att fromhet visa.

KONUNGEN:

Du menar väl jag hör, men kan så ringa
Uppfylla hvad du i ditt hjerta har.
Uppfostran fattas dig. Och viljor inga
Har dina fäder, som din skola var.
Vet, *kärlek* och *bestämmdhet* är det medel,
Som menskor binda kan vid Herrns bud
(Och kärlek och bestämmdhet är den sedel,
Som gifver oss en plats hos Gud.)
Det bud som lärar mig att hjertlig vara
Och som hos barnasinnets ej förfälskad är
Som just deri för mig bevis må vara,
Att det en gåfva ifrån Herren är.

Arbetsamhet, det är en sak som binder
Guds budord kvar i menskobröst,
Arbetsamhet är ock ett hinder
Att jag ej höra kan på onskans röst.
Upplysningen, det är den makt som bär
Guds budord fram på sångens lätta vingar.
Uppå upplysningen det också är
Som jag mig upp till Herrens anlet svingar!
Men om upplysning skall bli rik och sund,
Må man den fota på förnuftets grund
Ej plugga barn med det de ej förstår
Ej *plugga* uti barn, att Gud är stor och skön,
Det barnet vet ändå, förutan lärarn's bön.
Men *fäder med er vandel lär*:
Att skaparen är stor, och att *hans bild är kär!*
Det mjuka barnasinnat ej med *teorier* plåga,
Med *praktiskhet* man eldar lifvets låga.
Tids nog för menskan när hon mogen blir
Att djupa tankar fatta. När stoff dertill hon sir!
Men lumpna ande kom ej nu och säg:
Att lära barnen läsa, skriva, är en dålig väg,
Nej lumpna ande fatta äfven du:
Ju förr ett barn kan läsa, dess bättre är det ju.

DYGDEN:

Och dygden blygs, när något oblygt höres,
Med värdighet parerar den, der anfall göres.
,: En uselhet dock aldrig syntes så grof
Som blyga jungfrur uti strid utaf den arten drog!,:
Jag menar att, om kvinnans flärd ej mannen lockar,
En man ej heller kvinnodygden plockar.

KONUNGEN:

Ack mera vi om dygden höra vill.

DYGDEN:

(Melodi: "Jag vet en vrå emellan bergen".)

Jag lekte käckt på hemmets torfva;
Det var min barndomstid så skön,
Den tiden är mig kär och öm,
Ej laster der fick plantan smitta,
Nej der var frid och harmoni,
Der fick man pligt och dygder si
Vid dalaelfvens stränder.

Kom så min ungdoms vilda yra,
Då var jag stundom stämd i sorg
Och stundom oljud höll på torg
Sen krogar sökts bland vänner flera,
Ack råd o yngling tag af mig
Förstör ej så din dyra tid
Och du skall vinna målet!

Men lyckans stjärna var mig trogen:
En dag jag mötte jungfrun blyg,
Jag henne såg uppå i smyg,
Jag fann hon kärlek för mig hade,
Då, allt hos henne jag förnam,
Min själ i himmelsk glädje sam:
Hon lofvat bli mig trogen.

Ej tid, ej år har kalken smittat,
Hon lika ren är nu som förr,
Hon heder skrifvit på min dörr!
Hon älskar Gud och tror på dygden.
Så blygt som första gång och ömt
Hon om mig slår sin arm så skönt,
Der fins ej köttets lustar!

Jag unnar alla att förnimma,
Hur kärt det är så'n hustru ha:
Att ingen kan ens lycka ta.
Ty lifvets höga mål är detta:
Att oskuldsjungfrur kunna få,
Ty då man godt hvart hälst kan gå
Ej misstro se ell' känna.

Och mannen, huru bör han vara,
När han en sådan kvinna har:
Han skändelse ej på sig tar,
Är mild i ord, ej strängt att döma!
Och kvinnan högst han ställer då
Ser till hon första plats kan få,
Der flera äro samman.

KONUNGEN:

(till svartsjukan, som visar sig mycket otålig).
Hvad nu, svartsjukans man, låt höra dig.

SVARTSJUKAN:

Ack herre döm ej strängt, ty vet:
Att jag hos kvinnan litet fann.
Och det jag fann, jag ej uppfatta kan!

Den ena ljög, och hur skall jag då henne tro!
Den andra fäfäng var, och der kan tro ej bo!
Den tredje tillgjord var, kan trohet sådant bära?
Hur skall man kvinnan tro, kan ni det lära?
Är kvinnans trohet ej en nödig vara?

ALLA (i korus):

Ack jo, vårt allt, *vårt allt*, det kan vi svara!

SVARTSJUKAN:

Tänk ut den största nedrighet som satan bar,
Att den utföra kvinnan hjerta har!
Den *sanna* tron, som de med tungan lärar,
De ej så heligt uti hjertat närer!
Ty tro de sig blott dold för femte öga,
Vips kvinnan dygden sin då aktar föga!
Men Gud som allting känner, ser och vet,
Han blottar städse sådan uselhet!

KONUNGEN: (till publiken).

Blif ej förskräckt, ty jag på annat ställe har,
En sång för jungfrun, skön och klar!
Och *jungfrunamnet*, det kan hvarje kvinna bära,
Som sina plikter gör och mannen håller uti ära.

SVARTSJUKAN:

Men, då när kvinnan ej kan ensam gå bort,
För det hon vet att hennes man kan misstro bära,
Då är Gud långt aflägsnad från vår ort.

KONUNGEN: (till sjelfviskheten).

Rätt mången ungmor höres öfver svärmor klagas,
För det att svärmor rätta vill en ungmors oför-
stånd,

Men spar din klagan unga kvinna, och besinna:
I nya hemmet pligter helt oväntadt låg,
Som moder ej sin dotter jungfru lära kan,
Och oförstånd af många slag ett ungt par följer,
Och lyckligt är det hem der svärmor sådant rättar
(täljer).

När ungdomsfriska man, med unga vifvet smeker,
leker,
Då är det lätt att glömma mången husets pligt,
Och godt att ha en svärmors pysslande och syss-
lande.

När unga hustrun *långs* blickar genom fönstret
sänder,
Förvånad och otålig, att mannen icke hem anländer,
Då lugnas orossinnet genom svärmors mogna skick.
När unga hustrun har att dela hjerta mellan man
och barn,

Då kommer välbehöfligt dagg från svärmorshjertat,
Då svärmorshjertats glöd för barnen strålar är,
Som mången hugnad skänker och många dygder
lär.

När barnen stojande i sängen skrattar,
Och du otåligt ber dem vara tyst,
Då säger svärmor lent och mjukt:
O tacka Gud att här är friskt, och icke sjukt.

KONUNGEN:

Barmhertighet stig fram att jag må se,
Hvad din natur må ha att förete.

BARMHERTIGHETEN:

Barmhertighet i våra dagar syns mig så,
Att embetsmän med stora löner, eller då
Merkurii son sig stora skatter lyckats hopa,
I båda fallen just en stöld från idog man
En stöld så stor att produktörn på gamla dar
Får ropa på det bröd, som dessa tagit har!
Och då det räcks arbetar'n, ej med tack för lån
Men väl med stolt manér, rätt späckadt utaf hån.

(HUMORISTEN, afbrytande:

Nej, hör på fabrikörn hur han står och gläfsar
Och sjelf han pengar stjälar från såväl lärd som narr).

BARMHERTIGHETEN:

Är det barmhertighet när öfverklass på fester går,
Och de som rikdom skapat, uti kölden skälva får.
Hvem har då hört att Kristus nånsin sagt:
Spök ut ditt mode, kläd fattiga i paltor du aflagt.
Men den barmhertighet, som Gud har skapat,
Och som i form af enkans skärf af Kristus fram-
lagd är,

Der tager man ej något, man blott gifver, sak af
värde

Af tack för allt som Herren mig beskärde.

KONUNGEN:

Och du som samfundsläran bär uppå,
Hur kommer sig du ofta ses allena gå?

SAMFUNDSIDÉN:

Ack värde fader får jag ärligt säga,
Så gjorde människan ett fel då jag drogs fram,
Ty aldrig än jag skådat har den stund:
Der menskor utan extra medel kunnat
Med nöje uti samkväm sig förena,
Ty än en menska syns för liten än för stor,
När jag en tanke får att folk med vänskap binda.
Den enes blyghet man för dumhet tar,
Den andres kvickhet man ej bra fördrar.
Har man talanger, klandras man därför
Och är man utan, kallas man för stör.
Kan då ej finnas samkväm, där
Ej ena parten mer ell' mindre
Emot den andra falsker är.
Kan kärleken ej ständigt vänlig vara
Förutan period af köld och is.
Skall tid af kyla skapas först
Förr'n kärlek kan sig vänlig visa
Och sedan sådan tid af köld tillräckligt lång har
varit,

Man blickar frågande: Törs jag väl vänlig vara nu?
Och så, när vänskapsperioden åter kommit,
Man älskar ständigt vifvet klappa
Och myser när hon gör ett svagt, nej, nej!
Tag ej för mycket, när du vänskap ser
Då ser du vänskap ej i nycker mer!
I idealets värld det vanligt är
Att två personer sig till ett förena.
Men jordelivet jemt oss lär,
Hur dygden trampas och blir stäld allena.

Har du en vän, o man, som offra för dig kan
Som lyder gladt din blick, ja, till och med din
nyck?

Se till att du ett sådant hjerta icke sargar!
Jag vet så väl, att då din blick kan vilse gå,
Hvad vänligt är och fromt, du tillgjordt tar och
tomt.

I medgång menskan frossar efter mera, mera!
Din vän ju menska är. Din spegel tag och lär:
Att månet, som man vill, ej alltid »faller till».
Har du väl sjelf fullkomlighetens lagar funnit.
Hur hemskt det är ändå, att jorden bära få
Så mycket missförstånd, så många lasters fond
Att menskan ej kan dygd och trohet rätt bedöma.
Ack Herre nu är tid, att gifva oss din frid,
Att lära oss ditt bud, att veta du är Gud,
Som last och dygd så granneliga vet att skilja.
Var vänlig, from och mild. Vet vännen ser din bild:
Med veklighets behag. Din önskan der blir lag.
Vet ångrens röst, om du ett sådant hjerta sargar.

KONUNGEN:

Och nu du lögnens ande, kom få se
Hur kan du så försmädligt bakom ryggen le.

LÖGNEN:

Jo, vet med lögn bekvämt man kommer fram,
Bekvämt när man har felat slippa skam,
Visst en och annan väl min falskhet ser,
De flesta tro mig dock, och — sjelfviskt ler!

KONUNGEN:

Vet hut, du ljuger re'n inför min tron,
En lögnare såväl med stadgad som med tillgjord ton
Ännu med lögn en fördel icke kunnat fått
Den ena ser dig strax, den andra sedan du har gått.
Men vet, ju mera helgd uppå sitt hem man håller,
Ju mera harm en lögnare der väller,
Ju mer man i sitt hem vill tro och heder si,
Ju mer betraktas lögn som högförräderi.
Och om med lögn emot sin äkta hälft man far,
Man gör den största synd som satan bar.
Ju mer jag aktar för att mina små förtret
Ej blottas må inför min grannes port,
Ju mera ropar jag om dig, så alla vet
Förrädarns namn och lömska tillflyktsort.
Hvem är det mera här som nu kan dömma,
Hvad allt det onda kommer från?

ALLA (i korus):

Från våra embetsmän, och våra prester ej att
glömma;
Från lätjan som med dygd och idoghet gör hån!

KONUNGEN:

Ni må er mer förklara, ty jag dock ej kan veta,
Hur våra herrar hinder uti goda seder vara kan?
Mig tyckes att, huru man än må leta,
Så stort exempel uti städad ton man icke finna kan.

ALLA (i korus):

Vi veta mycket väl, att de ett medel var
I Herrans hand uti utvecklingskulen,
Men nu sin roll de fullt utspelat har!

LÄTJAN:

Ack skönt det är att sysslolös få gå,
Om man sitt underhåll ändock kan få;
Och detta skulle dock omöjligt varit,
Om icke någon »lärde» med villa farit
Och sagt: den ena skall blott styrman vara
Den andra lyda blott, och lyda bara.
Och för att detta riktigt bra skall gå
Skall styrman »akademisk bildning» få.

AGITATORN:

Men nu historien har tydligt sagt:
Att män som svättas dagen fram
Kan ställa mången latmask uppå skam
I tankars storhet, skönhet och behag,
I klart begrepp om rätt och lag,
Att »förläst magister» äro män
Som universiteten skapar än
Och vet att nu det klen bedrift för embetsman
syns vara:

En tid, mottagning ha — två timmar uti veckan bara
Och skriva kan ett opus utan något värde
Och så med stor pension se ner på *lärde!*
Och lycklig vore du, om du i tid på hjärtat sådan
villa lagt.

Och ej med ditt exempel föra folket bort från Gud,
Från dygdens, idoghets och blygdens bud.
Tro ej att jag med någon villa far,
Ej dålig tanke om högskola har,
Ty vet om universiteten icke voro monopol,
Då skulle mången landtlig tanke stråla som en sol.
Ja, mången blomma som nu kväfs i smuts,
Då skulle dofta, sprida ljus och lust.
Jag menar, att om sed och anda det tilläte,
Så skull' vi redan nu i denna dag
Framtrolla män som kunde läsa Kristi lag
Så folket uti stora hopar stod och gräte,
Hur mycket bättre skulle det då blifva,
Om folket finge uti borgarskolor klifva
Och så vid mogen ålder blicka in
I universitetets djupa sinn,
Se skatterna som i högskolan gömmas
Och vara med der rätten dömes.
Af detta sagda kunna vi förstå,
Att utan stor reform i fakulteterna de fyra,
En »akademisk borgare» ej kan gå
Och ge sin dom i ditt ell' datt
Folkrorelse af något slag ej styra,
Ej se hur med utveckling och kultur kan vara fatt,
Si der en läkare han kommer uti droska fin,
Tro honom ej, ty han är falsk som hin.
Ty jag ej tror, att han så dum kan vara,
Att han ej vet sig ingen nytta göra:
Han pengar tar — och folket dör.
Men han har oförkränkbar rätt att folket mörda,
Då en kvacksalvare får plikta för:
Han folk helbregda gör, och nöjer sig med ringa lönen.
Ej någonsin hos en kvacksalvare man finner:
Så många falska grepp och löjlig teori
Som man hos läkaren är van att si.
Förklaringen jag mycket enkel funnit:
Kvacksalvaren arbetar uti profession,
Då läkaren dresseras blott för goda ton.
En gudastråle ju kvacksalvarn leder,
Då läkaryrket sökes blott för heder!
En vanlig människa väl tycka kan:
Kultur som jemlighets- och frihetsfanen fann
Ej längre bära bör på sådant ok,
Hvars innebörd i sekler visat rakt på tok.
Väl är det sannt, att kristendomen under tiden framåt
gått,

Men det har skett med brottnig. — Man tagit der
man borde fått

Likt drifhusbänk för kålrots säng.
De ha gjort stora saker re'n uti utvecklingslagen,
Men ogräs all, med allt gehäng
Som lätja, flärd och högmö
Just äfven de fört fram i dagen.
Och må det oss nu viktigt vara:
Att goda ting så nogsamt spara.
Men hur skall ogräsädden kvitt vi blifva,
Som gerna vill så goda skördar gifva?
Upplysningen och arbetslustan blott
Faktorer är som gifva herrlig lott.

KONUNGEN:

Väl har du talat sannt min vän, men märk att nu
Vårt arbete skall klassiskt blifva, därför måste du

Aflägsnas ur vår generalrepetition, ty vet förväl,
Att tadla samhällsledarne gör blott en lumpen själ.
Och nu må ordningssinnet stiga fram och lära:
Den väg som *ordning* bäst kan bära.

ORDNINGSSINNET:

Ack, skönt det är att ordning hafva,
Men för att ordningssinnet odlas må
Man bör i tid att ordning öfva
Och tidigt uti måttligt dagsverk gå,
Ty då allena är det möjligt för
Min broder att sig ta gehör.

KONUNGEN:

Ack, säg oss grundligare huru vi ska göra
Att folket fram till bättre ordning föra?

ORDNINGSSINNET:

Jo man skall; ja, det vill säga; hm.

KONUNGEN:

Jag tror du uti detta stycket synes dum.
Nå, är det någon annan då,
Som lära kan hur vi skall bättre ordning få.

REFORMATORN:

Guds visa lagar stora är, och vi i sinnet ringa:
Hvad Herren uti evighet re'n funnit godt och väl,
Det dristar vi att undra på, och klandra i vår själ.
Så eget det än synes oss, så är det likväl så:
Motsatserna är lifvets mor, så var Guds visa råd.
Trots kärlek och bestämdhet är, till sin natur så
skilda,

Dock detta är det medel, som ett barn uppfostras
med,

Som uti allt en ordning har, som allt besegra kan.
Så snart som barnet fatta kan ett arbete, man bör
Det låta öfva sig derpå, med varsamhet och sans.
Till sin natur ock barnet vill, sig visa duglig, frank.
Men hämmar vi små barnens lust, att göra hvad
dem kan

I tid att öfva sig i det, som fordras för vårt lif —
Om jag likt narren tror att ej mitt barn arbeta skall,
Då blir mitt barn ett *löje blott*. Och list och last
dess lott.

Nej, alla skall vi det arbete göra,
Som kläder och föder sin man,
I tid skall vi börja med kraft och vi böra:
Gripa an med det som vi kan.
Då uppstår ett släkte med muskler och kraft.
Och då komma alla till heders!
Då arbetet hedras såsom sig bör,
Då menskan ock lär sig att veta:
Hvad nöje man känner, då något man gör,
Hur löjlig den är som är rädd derför,
Och det ehuru skalderna har
I alla tider sett och besjungit,
Som hjelte den kvinna och man
Som kan sig sjelfva försörja
Och Herren tillfullo i hjertat lagt,
En känsla som tydligt säger oss att:
Allt arbete har det produkten till mål
Fullkomlighet hos den tillika
En brist deruti man ej riktigt den tål,
Och lyckan den sanna får vika.
Ju gröfre ett arbete är, man dock finner,
Så lätt hvad man söker,
Och hjertat så skönt då sin Herre förnimmer.
Då själsarbet' sällan fullkomlighet hinner.

Och konsten blomstrar, då konstnären finner
Hos kvinnan dygd, och mannamod hos män.
Då genom tidens anda rinnet,
Att menskan lefver såsom menska än.
När kvinnan blygsamt sina plikter gör.
Och mannen skändelse ej i sin fana för.
När ung och gammal uti dygder le.
När ung och gammal blygt sin plikt vill se.
Men konstnärssinnet mattas,
När uti menskolynnet fattas
Den rena skönhet som naturen bär,
Men konstnärssinnet styrka får:
När man ser jungfru uppå fester går
Vid kvällen i hemväfda kläder,
Och vet, hon under dagen uti alla väder
Fähuset putsat, skafferiet ordnat
Och fästmans julkapp sytt och ordnat.
När man ser ynglingar i friska tag,
Handhafva det som kropp och hälsa föder
Med helig tro på fädrens lag,
Arbetar frankt och djuren göder.
Den som den ena dagen med värdighet kan kärran dra,
Och den andra, med grace en dam i handen ta,

Han större är än den som endast kan ettdera.
Ja, då när menskan såsom menska lefver,
Då väg för konsten man bereder.
Då städer försvinna med lättja och last,
I stället man bygger på landet,
Palats i hvar by, med skolor uti
För idoge män att sig lära,
Hur staten skall styras och samhället ordnas.
I enkelhet väljer man ut sig en brud,
I tid innan lasten blir dygdernas herre!
Då kan man sig gifva med heder och tro.
Och ungfolket står under fädernas ledning,
Tills mannen har mognat i tanke och blick.
Och allmogeman gifver råd med sin konung
Om statens förvaltning, om seder och skick.
Då skatter försvinna. Natur träder in
I styrelseformen. I det att man gör
Sin plikt uti stat och kommun som sig bör.
I tur och i ordning man tar på sig fracken,
Och hjälmprydda hatten! En styrmans symbol!
Ej svårt är att styra den skuta man känner,
Befalla med reda, der fordom man lydit.
Då ordningsmän få vi ju uti hvar stuga!
Då dygden får hjälp, och lasten får buga!
I det att man hjälper den nödstälde, och
Med vaksamhet aktar på råhet och pock!
Ej skattar man menskor för sådant besvär!
För mognade mannen ett nöje det är!

Men med den anda som bland menniskor nu råder
För hvarje tänkare ju tydligt är och klart:
Att samhällskroppen sin upplösning bär, och snart
Om vi ej förmän får som styra kan med kraft.
Si ungdomssinnet tror ej mogna rådet:
Det råd som uti varning kom.
Men tror sig faderskunskap kunna växa om!
Och denna villa får väl ungdomssinnet bära på,
Så länge mogna mannen ej i pligt och dygd vill gå,
Och bättring uti detta syns mig långt aflägsen vara,
Så länge råhet uppå landet bor, och list i städer
bara.

Moraliskt fel en enda gång och frö är lagt:
Som svårt är taga bort; så har de vise uti alla
tider sagt.

KONUNGEN:

Hvad sade du skall städerna försvinna,
Hur är det med ditt hufvud fatt?

REFORMATORN:

Ja, tänk hvad ryslig synd att så
Afslöja städers laster, brott och stim,
Der folket bor som myror i hvar vrå,
Men ej en bostad har, som den kan kalla sin;
Men jemt riskera att bli vräkt — af man,
Som mera skyldig är, än den han vräka kan!

KONUNGEN:

Hvad reformatorn sagt mig *rätt* syns vara,
Men eget syns att folket ej vill sunda ord bevara.

RÄTTVISAN:

Det är det platta hos ett folk, som gör
Att tankar stora, höga, rena,
Af detta folk ej fattas som sig bör.
Se på den man som födde individualitetsprincipen!
Han menade att hvar och en sin lön skall få,
Derefter som han duglig är och driftig
Men ej för skapar'n sagt: du är person
Man fordra gratis kan, allt utan all reson.
Nej, se naturen intet ger respekt
Förutan att det först har visat sin effekt.
Om samfundstanken sådant grant noterar,
Så får den late svälta tills han mat värderar.
Och brottslingen förföljas ifrån port till port.
Ej hedern ligga invid den som illa gjort.
Med fasa må man fly från det som vämjeligt är.
Men dock med måtta minnas egna fel och ej
Af nästan fordra mer än utaf sej.
Si, detta är den väg, som pligten lär!
Och då om afundsjukans makter
I onskans anfall mot oss går,
Och vi som män det kan parera,
I grundlighet och hettan icke får
Sitt välde öfver måttans lagar,
Då känner vi från högre trakter,
En hälsning skön om harmoni,
I själens lugn och hederns sköna poesi.
Men då, när lumpenheten oss angriper,
Och hederns bud och mod oss sviker,
Då käns en ångest utaf själförakt,
Som följer oss från trakt till trakt.
När rätten talat så mot last och flärd,
Steg *harmen* dristigt fram, med hand på svärd.

KONUNGEN:

Hvi synes du så bister vara, hvad vinns
Med det, låt hettan fara, och mins:
Den största seger är ju den som lugnet bar!
Ju flera skarpa ord du hvälfver fram,
Ju mer blir värdigheten din ock satt på skam!
Den du i dag blott ett slag gifver,
I morgon ger du två, och villan värre blifver!
Kan du ej med ditt folk få bukt,
Gå till församlingen och be om tukt!!

HARMEN:

Ack, konung, harmen uti bröstet, Herren lagt!

STORHETSSINNET:

Och vördnadssinnet för det stora så inprägladt står,
Att fria män i slafviskt sinne skorna af sig tager,
När dem i ärligt mål förbi det stolta slottet drager
Och har dessutom icke bättre vett,
Än harmas om dem icke slottsherrn sett.

»Stort hufvud litet vett» det ju ett ordspråk är som
lär:

Att väldig kropp så sällan snillet bär!
Men sinnet för det stora oss förvillar så:
Att vi för vackra svampar krusa,
Och trampar snillet uppå tå!
Allmogeman som vördsamt uppå prost man hälsa ser,
Men i sitt hjerta bonden tänker: fan må ta din

själ.
Och prost med veckad isterhaka nådigt ler,
Och prosten tänker: af din lön så mår jag väl.
Af detta vi oss granneliga lära må,
Att storhetssinnet som vi bär, må lämpligt ämne få.
Läs Runeberg — Tegnér, der må du lära:
Hur Gud har gjort för dig mång stor och herrlig

ära:
En far och mor som ömt dig vårdar och beskyd-

dar.
Och samhällsledare, som stöder fromt din veka

stam.
Ett land du har som säkert dig beskyddar.
En konung ock, som lag och rätt för fram.

Läs diktare med klassisk ton — och se:
Hur Gud vill ära, *mod och adelhet* dig ge.

KONUNGEN:

Och du som skaldelyra sägs ha stämt,
Hvad säger du?

SKALDEN:

Jo, allt hvad möjligt är,
För mig det syns som redan händt,
Om det är laster djupa eller dygder stora,
Som sports, af någon dödlig gjordts
Det syns mig möjligt vara hvem som helst.
Ser jag ett helgon der, så tror jag alla helgon vara.
Ser jag en brottsling blott, så tror jag brottet vara
allas lott.

Och när min lyras vibration sig lagt,
Jag ånger får för hvad jag sagt.
Hur lever skalden hör jag mången fråga,
Hur än han sjunger prisar samtid ej hans sång
Och ensam syns han uppå gatan tåga
Och vemodsfyllt hans anlet synes gång på gång.
En skald kan trifvas bra god vänner,
Han nästan alltid njuter, känner
En fröjd så stor som ni, när ni *till* bal skall gå!
Men ej som ni han efter fröjd kan ånger få.
(Jag klandrar icke balens nöjen!
Se bara till, att det ett verkligt nöje blir!)
Väl är det sannt att samtid ej hans sång
Förstår. Att ofta ses hans gång
Så vacklande och sorgsen vara, när han ser
Det ondas bild. Men straxt han ler,
Ty se'n han vredgad blick det onda sänder,
Se, genast glad till gudaverk han återvänder.
Om då hans tankar ej bli fattade af hvardagsman,
De fattas dock af dem som sig och andra styra kan.

KONUNGEN (till afdankingen):

Och du som varit har så mäktig man,
Hur kommer sig du nu så slankig går och hänger?

FÖRSTA AFDANKINGEN (eller vankelmodet):

Ack, jag som granneliga har arbetat för andra
och med heder arbetat mig upp till egen herre och
husbonde. Jag fann då ingen som troget och flit-
tigt tjänade mig. Jag, som under min tjenstetid,
när situationen så fordrade, kilade utan att så noga
tänka på hvad jag hade på hufvudet och fötterna,
utan gladt och hurtigt fattade min uppgift. Jag fick
tjenare som skulle göra halftimmes toalett för att gå
utom hemmets gränser eller dörr. Om ärendet de
skulle uträtta, redan var gjordt, när deras toalett
var färdig, bekymrade dem intet. Dessutom lögnar,
intriger och små och stora knep i oändlighet; och
sade jag en enda förebräelse, så slutade de sin tjenst
och gick på fattigstugor och centralbyråar och fick
fattigvårdsunderhåll, så frikostigt, att den kost jag fick
af mina husbönder, på intet sätt var så frikostig; att
hos läkare, fattigvårds vård och prest få betyg som
berättigade till läkare- och fattigvård var den enk-
laste sak i världen för den kraftigaste och friskaste
tjuguåring! Jag öfvergaf hem och pligter ty, annars
hade dessa menniskor gjort mig mogen för hospitalet.

ANDRA AFDANKINGEN:

Det är för eget, att det är en så stor mängd
menniskor som undgår fattighuset (jag menar gamla
ärliga tidens fattighus, och ej dessa lättvinneliga
herrskafliga understöd, som min kamrat beskrifvit),
endast derigenom att andra med sin energi, ord-
ving och öfverlägsenhet hjälper dem fram här i lif-
vet. Antingen får mannen dragas med en odåga
till hustru, eller ock får hustrun dragas med en
odåga till man! Jag var en mäktig arbetsam och
ordentlig yngling, innan jag blef gift. Men odug-
ligheten för det ärligt rätta, och befängdheten för
allt galet i de nya idéerna hos den kvinna jag fick
var för stor, i förhållande till min andliga styrka.
Min hustrus föräldrar voro ett fattigt torparfolk,
som gjorde öfvernaturliga ansträngningar för att de-
ras dotter skulle blifva »fröken». Hon gick i skola
äfven sedan hon var så stor så det var knappt att
hon kunde gå rak genom skolsalsdörren, och att
sopa eller skura ett golf, så det skulle då aldrig den
flickan behöfva i sitt lif. Och en arbetare eller
handverkare skulle hon då icke hafva till man,
heldre skulle hon vara ogift; för öfrigt sådan snits
och sådana talanger som den flickan hade, så nog
skulle hon få en »fin man». Så var dagliga läten
som min hustru, som barn fick uppsupa. Följden
blef att hon gjorde kokkonsten till vetenskap och
funderade allt för lång tid, när hon skulle lägga ett
vedträd under grytan, hvilken sida af trädet hon
fördelaktigast skulle lägga närmast elden! Så hade
hon också gått i en s. k. hushållsskola. Och hvad
jag vet så kunde hon, trots alla vidrigheter, göra
någon nytta i köket, innan hon kom i hushållsskolan!
men sen blef det rakt täpt, ty der var det så för-
vända förhållanden i hushållning (ordet må tagas
vare sig i dess viktigaste eller inskräntaste bemär-
kelse). Att hon åtminstone i mitt enkla och an-
språkslösa hem var alldeles borta. Det såg ut
som min rara hustru trodde sig hafva hushållssäll-
skapet penningsfonder disponibla för sitt lilla enkla
hem. Och spöka ut sig och barnen i alla möjliga
galna moder det kunde hon, har jag så när sagt,
men det var modisterna som kunde och jag fick
betala. Jag bad och jag befalde henne visa sig
och barnen som *svenskar!* med det resultat, att hon
sökte gömma allting för mig, och föra mig bakom
ljuset i alla möjliga saker. Och mina på praktik
och upplyst förstånd grundade rangemang, dem
gjorde hon med lögn, intrig och list om intet! —
(Konungen: Men *din* hustru var dock ej så svår.
Jag: Hade jag ej varit den jag var så hade hon
nog varit det). Slutligen mattades min energi, jag

sökte mer och mer min tröst och mitt tillhåll på
krogen. Kom så *prester och skurmadammer!* och
lastade mig, och *berömde henne som en riktig engel.*
Efter varning oeh dom blefvo vi skilda och mitt
bo ramponeradt. Det bo jag sjelf har skapat och
uppehållit i femton år. Och af en duglig man och
energisk arbetare blef jag den stackare, som jag nu är.

KONUNGEN:

Men dock jag vet en bild så skön. Den är ifrån
min grannes stuga.

Han hette Anders och han var, en hurtig gosse
glad och frank,

Och hon en tärna utaf äkta sorten!

I arbe't fick han öfva sig, som barn med faders
goda råd.

I ladugården der var hon, så glad i arla morgonstund
Och broderi så fint hon har på hyllan!

Hur hurtig han än var, han blef så blyg när han fick
henne se.

Och hon som kunde skratta, skämta, hon blef så
tyst när Anders kom.

Det blir ett lyckligt par, så alla tänkte.

En gång de möttes och allen. Och slumpen som
ju alltid är

En bundsförvandt med kärleken, fann stunden lämp-
lig vara nu

Två själar uti harmoni förena!

En dufva följd utaf en hög, sitt skydd vid flickans
fötter tar,

Och höken i sin ifver for, med klor i flickans blonda
hår,

Men Anders kvick nu var att flickan rädda.

Ej hälsning hade han, ej hon, ett tack för hjälp
som lagom kom,

Så blyg i sinn han bara teg, och fast hon emot
jorden såg,

Hon kände varma blicken Anders hade!

Ej ord han kunde få från mun. Och blyg hon
kände rodnad kind,

Men Anders ljufva blicken fann, som skälfvande
mot jorden brann

Och själar två en himmelsk vållust hade!

O, sköna stund, ej ord, ej mun, förklara kan den
ljufva stund,

Då älskande två hjertan få, i ljufvig fläkt tillmötes gå,
Den stund de tysta trohetslöftet knyta.

Näväl, utaf det paret blef, ett folk med heder, plikt
och tro,

Och nätt och trefligt fingo de. Man icke finna kan
ett bo,

Der solsken strålar fram mer varmt och ständigt.

Och glad han odla kan sin jord. Och enkla bord
hon dukar fint.

Vid högtidsdag hon äfven har desert på bordet fin
och rar,

Och trogna vänner sådant hus ej tryter.

Prosaisk nog är denna dikt. Ej doftar den i bilder
skön.

I denna dikt ej speglas kan: »safirers glans och
blommors doft».

Må andra eder djerft med sådant elda!

Nu andra akten slutad är,

Må vi då börja med den tredje:

Den bild som ålderdomen bär.

Rätt sade du, men vi dock må se till

Om icke något mer vårt hjerta vill!

Och dessutom vi vänta får,

Tills gubbens bild re'n för oss står.

Författarens förstlingsarbete, der jag äfven ritat till en liten nätt melodi, säljes under namn: »Hymn åt Verdandi samt en sång åt dygden af O—I», i Lundequistiska bokhandeln, Upsala, för 25 öre, och rekommenderas — hade jag så när sagt. Men när diverse tidningar fått ett ex. till påseende och de ej sagt ett ord om arbetet, så är det troligen utan allt värde!

håll på
r! och
g engel.
ch mitt
at och
an och
g nu är.

ir ifrån
ga.
gosse

faders

onstund

an fick

blef så
kom.

n som

lämp-

lickans

blonda

hjälp

emot

g hon
ad,
ivande

n den

tes gå,

plikt

a kan

digt.

bord

let fin

bilder

och

n

